

Lieta C-646/21**Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu kopsavilkums saskaņā ar Tiesas Reglamenta 98. panta 1. punktu****Iesniegšanas datums:**

2021. gada 25. oktobris

Iesniedzējtiesa:*Rechtbank Den Haag, zittingsplaats 's-Hertogenbosch* (Nīderlande)**Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:**

2021. gada 22. oktobris

Prasītājas:

K

L

Atbildētājs:*Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid***Pamatlietas priekšmets**

Pamatlieta ir par strīdu starp K un L (turpmāk tekstā – “prasītājas”) un *Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid* (Tieslietu un drošības valsts sekretārs, Nīderlande, turpmāk tekstā – “atbildētājs”) saistībā ar atbildētāja atteikumu apmierināt prasītāju iesniegtos starptautiskās aizsardzības pieteikumus. Prasītājas norāda, ka viņas, ņemot vērā viņu ilglaicīgo uzturēšanos Nīderlandē, ir pārņēmušas rietumu normas, vērtības un uzvedības modeļus un tāpēc viņām ir piešķirama aizsardzība.

Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu priekšmets un juridiskais pamats

Šis lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, pirmkārt, ir par to, kā interpretēt Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2011/95/ES (2011. gada 13. decembris) par standartiem, lai trešo valstu valstspiederīgos vai bezvalstniekus kvalificētu kā starptautiskās aizsardzības saņēmējus, par bēgļu vai personu, kas tiesīgas saņemt alternatīvo aizsardzību, vienotu statusu un par

piešķirtās aizsardzības saturu (turpmāk tekstā – “Kvalifikācijas direktīva”) 10. pantu. It īpaši šajā ziņā ir runa par jautājumu, kad trešo valstu valstspiederīgie var tikt uzskatīti par “īpašas sociālas grupas dalībniekiem” Kvalifikācijas direktīvas 10. panta 1. punkta d) apakšpunkta izpratnē. Otrkārt, iesniedzējtiesai rodas jautājumi par to, kā – un kurā procedūras stadijā – ir jānosaka un jāizsver bērna intereses. Šajā kontekstā iesniedzējtiesa šaubas arī par tādas valsts prakses atbilstību Savienības tiesībām, atbilstoši kurai saistībā ar turpmākiem starptautiskās aizsardzības pieteikumiem pretēji tam, kā tas ir pirmajā patvēruma procedūrā, netiek pārbaudīts, vai uzturēšanās ir jāatļauj, pamatojoties uz vispārīgiem pamatiem.

Prejudiciālie jautājumi

1) Vai Kvalifikācijas direktīvas 10. panta 1. punkta d) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka rietumu normas, vērtības un uzvedības modeļi, ko trešo valstu valstspiederīgie pārņem, uzturoties dalībvalsts teritorijā nozīmīgu daļu no viņu identitāti veidojošā dzīves posma, vienlaikus pilnībā piedaloties sabiedriskajā dzīvē, ir jāuzskata par kopēju pagātni, ko nevar mainīt, vai attiecīgi par tik nozīmīgām identitātes pazīmēm, ka no skartajām personām nevar pieprasīt, ka viņas no tām atsakās?

2) Ja atbilde uz pirmo jautājumu ir apstiprinoša, vai trešo valstu valstspiederīgie, kuri – neatkarīgi no attiecīgajiem iemesliem – ir pārņēmuši līdzīgas rietumu normas un vērtības, faktiski uzturoties dalībvalstī viņu identitāti veidojošajā dzīves posmā, ir jāuzskata par “īpašas sociālas grupas dalībniekiem” Kvalifikācijas direktīvas 10. panta 1. punkta d) apakšpunkta izpratnē? Vai jautājums par to, vai ir konstatējama “īpaša sociāla grupa, kurai attiecīgajā valstī ir īpatna identitāte”, ir jāizvērtē no dalībvalsts viedokļa, vai arī minētais, lasot kopā ar Kvalifikācijas direktīvas 10. panta 2. punktu, ir jāinterpretē tādējādi, ka noteicošā nozīme ir tam, ka ārvalstnieks var pierādīt, ka viņš izcelsmes valstī tiek uzskatīts par daļu no īpašas sociālas grupas vai attiecīgi katrā ziņā uz viņu izcelsmes valstī atbilstošās pazīmes tiek attiecinātas? Vai prasība, saskaņā ar kuru rietumnieciskošana var pamatot bēgļa statusu tikai tad, ja tās pamatā ir reliģiski vai politiski iemesli, atbilst Kvalifikācijas direktīvas 10. pantam, lasot to kopā ar neizraidīšanas principu un patvēruma tiesībām?

3) Vai ar Savienības tiesībām, it īpaši Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – “Harta”) 24. panta 2. punktu, lasot to kopā ar Hartas 51. panta 1. punktu, ir saderīga valsts tiesu prakse, atbilstoši kurai, izvērtējot starptautiskās aizsardzības pieteikumu, lēmējinstāde izsver bērna intereses, pirms tam (katrā procedūrā) tās konkrēti nekonstatējot (vai attiecīgi neliekot konstatēt)? Vai atbilde uz šo jautājumu mainās, ja dalībvalstij ir jāizvērtē pieteikums par uzturēšanās atļauju, pamatojoties uz vispārīgiem pamatiem, un lēmuma pieņemšanā par šo pieteikumu ir jāņem vērā bērna intereses?

4) Kā un kurā posmā, izvērtējot starptautiskās aizsardzības pieteikumu, ņemot vērā Hartas 24. panta 2. punktu, ir jāņem vērā un jāizsver bērna intereses, it īpaši kaitējums, kas ir nodarīts nepilngadīgajam ilglaicīgas faktiskas uzturēšanās dalībvalstī dēļ? Vai šajā ziņā ir nozīme tam, vai šī faktiskā uzturēšanās bija likumīga? Vai, izsverot bērna intereses šajā vērtējumā, ir nozīme tam, vai dalībvalsts ir lēmusi par starptautiskās aizsardzības pieteikumu, ievērojot Savienības tiesībās lēmuma pieņemšanai paredzētos termiņos, vai nav ticis ievērots atgriešanās pienākums, kas ir ticis noteikts agrākā datumā, un vai dalībvalsts nav veikusi izraidīšanu pēc atgriešanas lēmuma pieņemšanas, tādējādi ļaujot turpināt nepilngadīgās personas faktisko uzturēšanos šajā dalībvalstī?

5) Vai valsts tiesu prakse, atbilstoši kurai tiek nošķirti sākotnējie un turpmākie starptautiskās aizsardzības pieteikumi tādā ziņā, ka vispārīgie pamati netiek ņemti vērā saistībā ar turpmākiem starptautiskās aizsardzības pieteikumiem, atbilst Savienības tiesībām, ņemot vērā Hartas 7. pantu kopsakarā ar tās 24. panta 2. punktu?

Atbilstošās Savienības tiesību normas

- Kvalifikācijas direktīvas 6., 10. pants un 15. panta b) punkts
- Hartas 7. pants, 24. panta 2. punkts un 51. panta 1. punkts

Īss pamatlīstas faktisko apstākļu un tiesvedības izklāsts

- 1 Prasītājas 2015. gada 29. septembrī kopā ar savu tēvu, māti un tanti pameta Irāku un 2015. gada 7. novembrī reģistrējās Nīderlandes valsts iestādēs. Pirmā prasītāja, ierodoties Nīderlandē, bija gandrīz 12 gadus veca, otrā prasītāja – 10 gadus un vienu mēnesi veca. Tiesas sēdes dienā prasītāju nepārtrauktais uzturēšanās ilgums Nīderlandē bija pieci gadi un septiņi ar pus mēneši, kas nozīmē, ka viņas bija vēl nepilngadīgas.
- 2 Prasītājas un pārējie ģimenes locekļi 2015. gada 7. novembrī iesniedza attiecīgi starptautiskās aizsardzības pieteikumus. Šie pieteikumi ar *Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State* (Valsts padomes Administratīvo lietu nodaļa, Nīderlande; turpmāk tekstā – “*Afdeling*”) 2018. gada 31. jūlija lēmumiem tika noraidīti ar galīgu spēku. Ņemot vērā minēto, prasītājas 2019. gada 4. aprīlī iesniedza turpmākus patvēruma pieteikumus. Ar atsevišķiem 2020. gada 21. decembra lēmumiem atbildētājs šos turpmākos pieteikumus noraidīja kā acīmredzami nepamatotus. Ņemot vērā minēto, prasītājas 2020. gada 28. decembrī par šiem lēmumiem cēla prasību iesniedzējtiesā.

Pamatlietas dalībnieku galvenie argumenti

- 3 Prasītājas citu starpā apgalvo, ka, ņemot vērā viņu ilgstošo uzturēšanos Nīderlandē šajā dzīves posmā, tās ir pārņēmušas un pieņēmušas viņu Nīderlandes vienaudžu normas, vērtības un uzvedības modeļus. Viņas esot “rietumnieciskojušās” un esot jāaizsargā, jo pēc atgriešanās Irākā viņas nevar atteikties no šīm Nīderlandes normām, vērtībām un uzvedības modeļiem. Prasītājas Nīderlandē esot sapratušas, cik liela brīvība viņām kā meitenēm varētu būt, pašām pieņemot lēmumus attiecībā uz savu dzīvesveidu un savas nākotnes noteikšanu neatkarīgi no reliģiskām un sabiedrības gaidām. Prasītājas citu starpā paskaidroja, ka viņas, tāpat kā viņas to vienmēr ir darījušas Nīderlandē, pašas vēlas izlemt, vai viņas satiekas ar zēniem, sporto, studē, vai un ar kādu personu viņas precas un vai viņas vēlas strādāt ārpus mājas. Viņas vēloties arī pašas izlemt, kādus politiskos un reliģiskos uzskatus viņas pauž, kā arī to, vai un kā viņas vēlas tos paust. Prasītāju ieskatā viņas pieder pie “sociālas grupas” Kvalifikācijas direktīvas 10. panta izpratnē. Ņemot vērā viņu faktisko ilgstošo uzturēšanos Nīderlandē, viņas esot integrējušās Nīderlandes sabiedrībā, un fakts, ka viņām tomēr ir jāatstāj Nīderlande, radot kaitējumu, kas ir saistīts ar prasītāju attīstību. Prasītājām esot ticis nodarīts arī kaitējums, kas ir saistīts ar viņu attīstību, jo viņas, ilgstoši un faktiski uzturoties Nīderlandē, esot vienmēr jutušās nedrošas par viņu uzturēšanās atļaušanu. Prasītājas, lai pamatotu savus uzturēšanās pieteikumus, iesniedza *Best interest of the Child (BIC) Assessment*, atzinumu “Kaitējuma nodarīšanas risks bērnu, kuri uzturas ilgstoši, izraidīšanas gadījumā – daudzdisciplinārs zinātnisks pamatojums” un *Defence for Children* atzinumu.
- 4 Atbildētāja ieskatā, ja sievietes ar rietumniecisku dzīves stilu, kas ir ticis piekopts Nīderlandē, nevar dzīvot izcelsmes valstī līdzīgi tam, kā viņas varētu dzīvot Nīderlandē, un sieviešu tiesības izcelsmes valstī netiek garantētas tādā pašā apmērā kā Nīderlandē, minētā sekām nevajadzētu būt nedz aizsardzības piešķiršanai, nedz uzturēšanās atļaujai vispārīgu iemeslu dēļ. Atbildētāja ieskatā prasītājas neizpilda nosacījumus, kurus *Afdeling* ir izvirzījusi, lai izdarītu pieņēmumu par aizsargājamo rietumnieciskošanos.

Īss lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu motīvu izklāsts

- 5 *Rechtbank* [tiesa] šajā tiesvedībā saskaras ar vairākiem tiesību jautājumiem, saistībā ar kuriem, pēc tās domām, ir jāsaņem Tiesas veikta Savienības tiesību interpretācija.

Vai dalībvalstij rietumnieciskošanās gadījumā ir jāpiešķir aizsardzība un jāatļauj uzturēšanās?

- 6 Jautājumi, uz kuriem ir jāatbild *Rechtbank*, vispirms attiecas uz jautājumu par to, vai rietumnieciskošanās var pamatot bēgļa statusu vai alternatīvo aizsardzību. Ja rietumnieciskošanās nerada tiesības uz starptautisko aizsardzību Kvalifikācijas direktīvas izpratnē, rodas jautājums, vai rietumnieciskošanās ir jāuzskata par daļu

no aizsargājamās privātās dzīves vai arī ir jāizdara pieņēmums par izraidīšanas šķēršļiem, vai attiecīgi, vai tās sekām ir jābūt, iespējams, uzturēšanās atļaujai citu vispārīgo pamatu dēļ. Ārvalstniekam, vērtējot pieteikumu par uzturēšanās atļaujas piešķiršanu, ir svarīgi, uz kāda pamata tas notiek; neizraidīšanas principam ir absolūts raksturs, savukārt intereses ir jālīdzsvaro, izvērtējot jautājumu, vai ir jāpiešķir uzturēšanās atļauja tāpēc, ka Nīderlandē ir izveidojusies privātā dzīve, vai ir konstatējami citi vispārīgi pamati. Veicot šo interešu izvērtējumu, nozīme ir arī dalībvalstu rīcības brīvībai, īstenojot drošu imigrācijas politiku, un apstāklim, vai privātā dzīve ir izveidojusies likumīgas vai nelikumīgas uzturēšanās laikā dalībvalsts teritorijā. Iespējams, tad nozīme ir arī tam, ciktāl dalībvalsts izpilda savu Savienības tiesībās noteikto pienākumu izraidīt ārvalstniekus, kuri nelikumīgi uzturas dalībvalstu teritorijās. Taču, ja ir jāpieņem, ka rietumnieciskosā rada vajāšanas iemeslu, šāds interešu izvērtējums nav jāveic. Tāpēc ārvalstnieka procesuālais statuss ir atkarīgs no tā, kurā lēmuma pieņemšanas procesa stadijā ir jāizvērtē prasītāju patvēruma pamati un kā šie prasītāju pamati ir jāklasificē. Šajā ziņā nozīme ir arī tam, ka atbilstoši valsts tiesu praksei atšķirībā no pirmās patvēruma procedūras saistībā ar turpmākajiem starptautiskās aizsardzības pieteikumiem netiek vērtēts, vai uzturēšanās ir jāatļauj tādu likumā paredzētu vispārīgu pamatu dēļ kā aizsargājama privātā dzīve.

- 7 *Rechtbank* rodas jautājums par to, kādi ir noteicošie faktori, lai par “sociālu grupu” Kvalifikācijas direktīvas 10. panta izpratnē definētu nepilngadīgus ārvalstniekus, kuri uzturas Nīderlandē lielu daļu no to identitātes veidojošajā dzīves posma un kuru izcelsmes valsts ir valsts, kurā meitenēm un sievietēm nav tādu pašu tiesību kā zēniem un vīriešiem, un viņām netiek dota arī iespēja pašām pieņemt eksistenciālus lēmumus. *Afdeling* vienā no iepriekšējiem lēmumiem ir norādījusi, ka “rietumnieciskojušās sievietes” neveido īpašu sociālu grupu, jo runa ir par pārāk lielu un daudzveidīgu grupu. Tomēr šī tiesvedība nav par “sievietēm, kuras ir rietumnieciskojušās”, bet gan trešo valstu valstspiederīgajiem, kuri nozīmīgu daļu no dzīves posma, kurā indivīds veido savu identitāti, faktiski uzturas dalībvalsts teritorijā un tur pilnībā piedalās sabiedrības dzīvē. *Rechtbank* vēlas no Tiesas uzzināt, vai ir nepieciešams, lai “īpašas sociālas grupas dalībnieki” viens otru pazīst un/vai viens otru kā tādu atzīst, un paši sevi tādējādi uzskata par sociālai grupai piederošiem indivīdiem, kā arī to, vai un kā lēmējinstādei tas ir jāpārbauda un jāvērtē. Šim jautājumam ir arī nozīme, lai vērtētu, vai ir konstatējama kopēja pagātne. Ja trešo valstu valstspiederīgie identitāti veidojošā dzīves posmā faktiski uzturas dalībvalstī un šīs dalībvalsts normu un vērtību paušana izcelsmes valstī var nozīmēt vajāšanu, šo uzturēšanos vairs nevar padarīt par nebijušu. Vai tāpēc minētais jau nozīmē, ka ikviens, kuram ir šāda pagātne, pieder pie sociālas grupas, arī nekādā veidā neapzinoties, ka vairāki trešo valstu valstspiederīgie atrodas šajā situācijā?
- 8 Ja no Tiesas atbildēm uz iepriekšējiem jautājumiem izrietētu, ka prasītājas, pamatojoties uz viņu rietumnieciskošanos, principā var tikt kvalificētas kā īpašas sociālas grupas dalībnieces, rodas jautājums, kā ir jāinterpretē teikuma daļa “*minētajai grupai attiecīgajā valstī ir īpatna identitāte, jo apkārtējā sabiedrība to uztver kā atšķirīgu*”. *Rechtbank* no Tiesas 2018. gada 4. oktobra sprieduma

Ahmedbekova (C-652/16, EU:C:2018:801, 89. punkts) secina, ka šī “īpatnas identitātes” nosacījuma un nosacījuma, ka grupas dalībniekiem ir jāpiemīt kopīgām “iedzimtām pazīmēm” vai “kopējai pagātnei, ko nevar mainīt”, vai kopējai pazīmei vai pārliecībai, “kas ir tik svarīga identitātei vai apziņai, ka personu nevajadzētu piespiest no tās atteikties”, gadījumā runa ir par kumulatīviem nosacījumiem, lai varētu izdarīt pieņēmumu par “īpašu sociālu grupu”. Šajā ziņā *Rechtbank* īpaši vēlas zināt, vai vērtējums, vai prasītājas ir jākvalificē par īpašas sociālas grupas dalībniecēm, ir jāveic no dalībvalsts vai vajāšanas veicēja viedokļa. Kvalifikācijas direktīvas 10. pantā ir noteikts, ka vispirms pārbauda to, vai ir konstatējams vajāšanas iemesls, un tikai pēc tam to, vai ir konstatējamas attiecinātās vajāšanas iemesla pazīmes. Šīs tiesību normas formulējums nozīmē, ka vispirms ir jāveic pārbaude no dalībvalsts viedokļa, un pieteikuma iesniedzējs, ja netiek izdarīts pieņēmums par vajāšanas iemeslu, var pierādīt, ka viens no dalībniekiem uz viņu attiecina vajāšanas iemesla pazīmes. Saistībā ar vajāto grupu “īpaša sociāla grupa” apstākļi, ka pie vienas grupas piederošās personas izcelsmes valstī tieši bailu no vajāšanas dēļ ne vienmēr parādīsies sabiedrībā kā grupa, ir faktors, kas situāciju padara smagāku. No informācijas par konkrēto valsti izriet Irākā valdošās normas un vērtības. Prasītājas apgalvo, ka viņas tās nevar ievērot. Vai, pamatojoties jau uz šiem faktiem un apstākļiem, bēgļa statuss ir jāpiešķir, arī ja netiek atbildēts uz jautājumu, kāds ir vajāšanas iemesls?

- 9 No Tiesas 2021. gada 5. septembra sprieduma Y un Z (C-71/11 un C-99/11, EU:C:2012:518, 78.–80. punkts) un 2013. gada 7. novembra sprieduma X u.c. (C-199/12 (līdz C-201/12), EU:C:2013:720, 74. un 75. punkts) *Rechtbank* secina, ka personai, kas lūdz piešķirt starptautisko aizsardzību, nav jāpielāgo sava uzvedība vajāšanas iemesla pastāvēšanas gadījumā, lai izvairītos no faktiskas vajāšanas. *Rechtbank* vēlas zināt, vai katrā ziņā gadījumā, ja nepastāv neviens vajāšanas iemesls un līdz ar to bēgļa statuss nevar tikt atzīts rietumnieciskosā dēļ, no skartajām personām var sagaidīt, ka tās pēc atgriešanās var pielāgot savas normas, vērtības un no tām izrietošos uzvedības modeļus izcelsmes valstī valdošajām normām, vērtībām un uzvedības modeļiem, un vai tad var vēl pastāvēt iemesls alternatīvās aizsardzības piešķiršanai. *Rechtbank* lūdz Tiesu precizēt, vai no prasītājam drīkst sagaidīt, ka viņas cenšas novērst vajāšanu, slēpjot savas normas un vērtības un tādējādi piekoptot atturēšanos, un vai šīs prasības ir stingrākas, ja runa ir par tādas vajāšanas novēršanu, kas pamatojas uz attiecinātajām pazīmēm. No dalībvalsts viedokļa vajāšanas iemesls nav konstatējams, ja tādas rietumnieciskosā personas kā prasītājas netiek uzskatītas par sociālu grupu. Vai šādā gadījumā prasītājam bēgļa statuss ir tik un tā jāatzīst, pamatojoties uz attiecinātajiem politiskiem vai reliģiskiem uzskatiem, kas atšķiras no dominējošās normas? Vai arī Kvalifikācijas direktīvas 10. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka viņām nevar tikt piešķirts bēgļa statuss, bet gan, iespējams, tikai alternatīvais statuss?

Bērna intereses

- 10 Otrs galvenais jautājums, uz kuru *Rechtbank* ir jāatbild, ir par to, kā ir jāņem vērā un jāizsver bērna intereses šajās patvēruma procedūrās. Tiesa tās 2021. gada 14. janvāra sprieduma *TQ* (C-441/19, EU:C:2021:9, turpmāk tekstā – “*TQ*”) 4[5]. punktā ir izklāstījusi, ka Hartas 24. panta 2. punktā ir paredzēts, ka visās darbībās, kas attiecas uz bērniem, neatkarīgi no tā, vai tās veic valsts iestādes vai privātas iestādes, pirmkārt jāņem vērā bērna intereses. Šis pienākums nozīmē, ka lēmējīestādei ir šīs bērna intereses arī jākonstatē, jo pretējā gadījumā Hartas 24. panta 2. punktam tiktu atņemta tā lietderīgā iedarbība. Turklāt, ņemot vērā faktus un apstākļus, uz kuriem norāda prasītājas, ir jāizvērtē jautājums, vai kaitējuma, kas laika pavadīšanas dēļ ir radies dalībvalstu teritorijās, sekām ir jābūt aizsardzības piešķiršanai. Prasītājas ir pierādījušas šī kaitējuma smagumu un apmēru ar daudzdisciplināru zinātnisku atzinumu. Šajā ziņā *Rechtbank* ir jāvērtē, vai un kādā veidā šis kaitējums, kas izriet nevis no patvēruma pamatiem, bet gan tiek izvirzīts tam, lai ņemtu vērā bērna intereses procedūrā, kas ir tikusi ierosināta pēc starptautiskās aizsardzības pieteikuma, ir jāņem vērā un jāizsver. Šajā tiesvedībā bērna intereses galvenokārt ir saistītas ar kaitējumu, ko ir radījusi ilglaicīgā faktiskā uzturēšanās Nīderlandē. Jautājumi, kas šajā ziņā rodas, ir par to, vai ir jāpieņem, ka dalībvalsts var izvērtēt bērna intereses, ja lēmējīestāde tās sākotnēji nenoskaidro, un vai bērna intereses, iesniedzot turpmāku starptautiskās aizsardzības pieteikumu, ir jāņem vērā mazāk vai nav jāņem vērā nemaz, ja tā sekas varētu būt tikai uzturēšanās atļaujas piešķiršana vispārīgu pamatu dēļ. Šajā ziņā rodas arī jautājums, vai prasītāju pārņemtās rietumu normas un vērtības ir privātās dzīves neatņemama sastāvdaļa, kas ir aizsargāta un garantēta Hartas 7. pantā. Vai gadījumā, ja nav konstatējams bēgļa statuss, un lai izvairītos no Kvalifikācijas direktīvas 15. panta b) punktā aprakstītās situācijas, var sagaidīt, ka prasītājas slēpj savu Nīderlandē iegūto identitāti? Vai arī rietumniecisko šanos var uzskatīt par daļu no privātās dzīves, kas pēc interešu izvērtējuma, iespējams, var nozīmēt uzturēšanās atļaujas piešķiršanu vispārīgu pamatu dēļ?
- 11 No Tiesas 2014. gada 18. decembra sprieduma *M’Bodj* (C-542/13, EU:C:2014:2452, turpmāk tekstā – “spriedums *M’Bodj*”) izriet, ka alternatīvās aizsardzības statusu var piešķirt tikai tad, ja ārvalstniekam draud reāls risks ciest būtisku kaitējumu Kvalifikācijas direktīvas 15. panta izpratnē. Saskaņā ar šīs direktīvas 6. pantu šo kaitējumu ir jāizraisa vienam no “dalībniekiem”, no kura var izrietēt būtisks kaitējums, proti, valstij, partijām vai organizācijām, kas kontrolē valsti, vai nevalstiskiem dalībniekiem, pret kuriem valsts vai šie dalībnieki nav spējīgi vai nevēlas nodrošināt aizsardzību. Prasītājam nodarītais kaitējums nav saistīts ar patvēruma iemesliem. Šajā gadījumā varētu iebilst, ka tāpat kā situācijā, kas bija pamatā spriedumam *M’Bodj*, nav konstatējams dalībnieks, kas ir radījis un turpinās radīt šo kaitējumu, ja uzturēšanās netiek atļauta. Tomēr, ņemot vērā spriedumu *TQ*, bērna intereses ir jāņem vērā katrā procedūrā un visās procedūras stadijās. Gadījumā, ja spriedums *M’Bodj* ir jāpiemēro arī šīs lietas faktiem un apstākļiem, bērna intereses, kā tas izriet no iesniegtajiem atzinumiem, šajā tiesvedībā no satura viedokļa var tikt ņemtas vērā tikai ierobežotā apmērā. Tomēr varētu apgalvot, ka par procedūru ilgumu un ārvalstnieču neizraidīšanu pēc pirmās

procedūras noslēgšanās daļēji ir atbildīga dalībvalsts. Ņemot vērā šos apsvērumus, *Rechtbank* lūdz Tiesu precizēt, kā spriedumi *M'Bodj* un *TQ* ir jāinterpretē šajā situācijā un kāda ir to mijiedarbība.

- 12 Šajās procedūrās runa ir par turpmākiem patvēruma pieteikumiem. Valsts tiesu praksē, pieņemot *Vreemdelingenwet 2000* (2000. gada Ārvalstnieku likums), tika nolemts stingri nodalīt patvēruma procedūras un vispārīgās uzturēšanās procedūras. Stingrās nodalīšanas (“waterscheiding”) jēdziens norāda uz to, ka patvēruma procedūrā netiek ņemti vērā vispārīgie elementi, savukārt patvēruma iemesli netiek vērtēti vispārīgā procedūrā. Tas citu starpā nozīmē, ka turpmāku pieteikumu gadījumā iestāde pēc savas ierosmes parasti nevērtē, vai uzturēšanās ir jāatļauj vispārīgu iemeslu dēļ. Tādējādi, ja šajās procedūrās netiek nodrošināta aizsardzība, pamatojoties uz rietumnieciskošanos, ekspertu atzinumiem un līdz ar to bērna interesēm valsts tiesu prakses dēļ nevar tikt piešķirta gandrīz nekāda nozīme. Tomēr Tiesa savā spriedumā *TQ* ir tieši nospriedusi, ka visās darbībās, kas attiecas uz bērniem, pirmkārt jāņem vērā bērna intereses un ka Hartas 24. panta 2. punktā, to skatot kopā ar Hartas 51. panta 1. punktu, ir apstiprināts bērna tiesību būtiskais raksturs. Tiesa arī savā 2021. gada 10. jūnija spriedumā *LH* (C-921/19, EU:C:2021:478, turpmāk tekstā – “spriedums *LH*”) ir citu starpā izklāstījusi, ka šāda pirmo un turpmāko starptautiskās aizsardzība pieteikumu nošķiršana saistībā ar dokumentu pārbaudi un sadarbības pienākumu ir pretrunā Savienības tiesībām. *Rechtbank* būtībā jautā Tiesai, vai, ņemot vērā spriedumu *TQ*, attiecīgi ir jāpiemēro spriedums *LH*, izvērtējot, vai ir pieļaujama tādu pirmo un turpmāko procedūru nošķiršana, kurās tiek lūgta starptautiskā aizsardzība kopā ar uzturēšanas atļauju.

Acte clair/acte éclairé

- 13 Nešķiet, ka attiecībā uz *Rechtbank* uzdotajiem jautājumiem pastāvētu *acte clair*, jo nedz no Kvalifikācijas direktīvas 10. panta izriet skaidra atbilde uz jautājumu par jēdzienu “kopēja pagātne” un “svarīgas identitātes pazīmes” definīciju un tvērumu, nedz Hartas 24. panta 2. punktā ir tieši paredzēts, ka lēmējinstādei katrā procedūrā ir konkrēti jākonstatē (jāliek konstatēt) bērna intereses un kā tās pēc tam ir jāizsver. Tāpat no Savienības tiesībām nevar konstatēt, vai Nīderlandes tiesu prakse par stingru patvēruma procedūru un vispārīgu uzturēšanās procedūru nošķiršanu atbilst Savienības tiesībām. Turklāt šīs tiesību normas nav formulētas tik skaidri, lai nerastos nekādas šaubas par šo tiesību normu interpretāciju un piemērošanas jomu. Proti, rodas jautājums, vai valsts tiesu prakse attiecībā uz *Rechtbank* formulētajiem tiesību jautājumiem atbilst Kvalifikācijas direktīvai un Hartai. Turklāt nav konstatējams *acte éclairé* saistībā ar jautājumiem, jo Tiesa vēl nav skaidri atbildējusi uz šiem jautājumiem un uz tiem nevar arī atbildēt, balstoties uz Tiesas pastāvīgo judikatūru līdzīgās lietās.

Secinājumi

- 14 *Rechtbank* ieskatā prejudiciālo jautājumu uzdošana ir nepieciešama, lai tā pieņemtu lēmumu pamatlietā, un tāpēc tā uzdod Tiesai iepriekš formulētos jautājumus.

DARBA VERSIJA